

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Κοινωνικών Επιστημών		
ΤΜΗΜΑ	Κοινωνιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	621	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Κοινωνιολογία της Υγείας και της Ασθένειας		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	6	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων</i>	Υποχρεωτικό κατ' Επιλογήν / Ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Βασικές γνώσεις κοινωνιολογικής θεωρίας		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνικά/ Αγγλικά		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	http://www.soc.aegean.gr/ext-files/pm/pps/2018-621-gr.pdf		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

<p>Μαθησιακά Αποτελέσματα <i>Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.</i></p> <p><i>Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης • Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β • Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων <p>Μετά την ολοκλήρωση των διαλέξεων οι φοιτητές αναμένεται να δύνανται να:</p>
--

- Αποκτήσουν μια έστω πρωτογενή γνώση του αντικειμένου.
- Πραγματεύονται καταρχήν επιστημολογικά και μεθοδολογικά ζητήματα που σχετίζονται με τα διαφορετικά πεδία θεωρίας και εφαρμογών του γνωστικού κλάδου, της Κοινωνιολογίας της Υγείας και της Ασθένειας.
- Προτείνουν και θεμελιώνουν περιοχές εφαρμοσμένης, κυρίως, ποιοτικής έρευνας, όπου τα αναλυτικά εργαλεία των ανωτέρω σχολών μπορούν να συγκροτήσουν εδραία κοινωνιολογική γνώση.
- Καταδείξουν στοιχειώδη ικανότητα κατανόησης της φύσης και των περιεχόμενων των κοινωνιολογικών εννοιών και των αντίστοιχων θεωρητικών προτάσεων.
- Δημιουργήσουν τις κατάλληλες γνώσεις για την κατανόηση, ανάλυση και κριτική ανάλυση - ερμηνεία σύγχρονων ζητημάτων υγείας και ασθένειας (π.χ. νέες μορφές επιδημίας, χρόνιες παθήσεις, κτλ).
- Αναπτύξουν δεξιότητες σύνθεσης και ερμηνείας σε εμπειρικό υλικό που σχετίζεται με αντίστοιχα ζητήματα.
- Συντάξουν και να παρουσιάσουν ένα προκαταρκτικό σχέδιο εργασίας και έρευνας για ένα συγκεκριμένο θέμα μελέτης, στον τομέα που το μάθημα καλύπτει.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;

<i>Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών</i>	<i>Σχεδιασμός και διαχείριση έργων</i>
<i>Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις</i>	<i>Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα</i>
<i>Λήψη αποφάσεων</i>	<i>Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον</i>
<i>Αυτόνομη εργασία</i>	<i>Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου</i>
<i>Ομαδική εργασία</i>	<i>Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής</i>
<i>Εργασία σε διεθνές περιβάλλον</i>	<i>Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης</i>
<i>Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον</i>	
<i>Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών</i>	

.....

Άλλες...

.....

*Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών,
Αυτόνομη εργασία,
Ομαδική εργασία,
Εργασία σε διεθνές περιβάλλον,
Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον ,
Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών,
Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα,
Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον,
Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου,
Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής,
Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης,
Σύνταξη ερευνητικού σχεδίου και ερευνητικών προτάσεων.*

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Κατά τη διάρκεια των συναντήσεων του μαθήματος *Κοινωνιολογία της Υγείας και της Ασθένειας* θα αποδοθεί έμφαση στον τρόπο με τον οποίο η κοινωνιολογία συνεισφέρει στην ερμηνευτική/κριτική κατανόηση ζητημάτων υγείας, ασθένειας και πάσχοντος σώματος. Παράλληλα, θα επικεντρωθούμε σε εμπειρικά παραδείγματα, που διερευνούν τους τρόπους συγκρότησης και νοηματοδότησης της ανθρώπινης εμπειρίας, ειδικότερα όταν αυτή στοιχίζεται γύρω από ζητήματα πάσχοντος σώματος, χρονιότητας, δυσάρεστων ή οριακών εμπειριών (κοντά στη ζωή και το θάνατο). Μέσα από επιλεγμένα θεωρητικά και ερευνητικά κείμενα αυτής της παράδοσης θα μελετηθούν ζητήματα όπως οι σχέσεις ασθενούς με τον ιατρικό θεσμό, η σημασία του οικογενειακού περιβάλλοντος, η αναδιάταξη της καθημερινής ζωής, η βιογραφική ρήξη, η επιλογή θεραπείας, το βίωμα της ασθένειας, κτλ.

Το μάθημα συγκροτείται με τη μορφή εβδομαδιαίων διαλέξεων γύρω από τις επιμέρους θεματικές ενότητες, που περιγράφονται αναλυτικά στο συνολικότερο περίγραμμα του μαθήματος, που είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα του τμήματος. Στο πλαίσιο αυτών των συναντήσεων παρουσιάζεται η κληρονομιά και οι θεωρητικές και εμπειρικές προεκτάσεις αυτής της κοινωνιολογικής παράδοσης (από τον βιοιατρικό μοντέλο στη μετα-θετικιστική κριτική) και—μέσα από τη χρήση πολλαπλών μορφών τεκμηρίων και αποδεικτικού υλικού—αναλύεται η συνεισφορά κάθε επιμέρους σχολής, σε σχέση και με την ποιοτική έρευνα. Έτσι, γίνεται εκτενής χρήση έντυπου, οπτικού και ακουστικού υλικού από τα πεδία της επικαιρότητας, αλλά και από το παρελθόν, ανάλογα με το υπό διερεύνηση θέμα (π.χ. παρουσίαση του εαυτού, χρόνια πάσχοντες, κοινωνικός στιγματισμός, κοινωνική και πολιτισμική σημασία της διάγνωσης, σχέσεις και αλληλοδράσεις σε νοσοκομεία, έμφυλη διάσταση της ασθένειας, κτλ).

Επίσης, προβάλλονται ταινίες με αντίστοιχο περιεχόμενο για να υπάρξει συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων ανάμεσα στους φοιτητές. Εκτός από το προηγούμενο, δημιουργούνται μικρές ομάδες εργασίας που αναλαμβάνουν να διερευνήσουν κριτικά και να παρουσιάσουν από διάφορες σκοπιές διάφορα ζητήματα εφαρμοσμένης έρευνας σε αυτά τα ζητήματα. Τέλος, ενισχύονται οι φοιτητές να καταθέσουν τις δικές τους «βιωμένες εμπειρίες» ως αφορμή ευρύτερης συζήτησης για θεωρητικά, ερευνητικά, δεοντολογικά και ηθικά ζητήματα, που άπτονται αυτών ευαίσθητων κοινωνικών πεδίων και χώρων κοινωνικής εμπειρίας.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	Πρόσωπο με πρόσωπο, επισκέψεις σε επιλεγμένους θεσμούς, διαλέξεις από προσκεκλημένους ομιλητές/τριες, προβολή εκπαιδευτικών ταινιών και ταινιών τεκμηρίωσης, συζήτηση, καταγισμός ιδεών, παρουσίαση από φοιτητές/τριες
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i>	Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία (N Vivo, Computer Based Qualitative Analysis Applications) και στην επικοινωνία με τους φοιτητές/τριες

<p>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</p> <p>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS</p>	<p>Διαλέξεις, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας</p> <table border="1" data-bbox="646 347 1300 846"> <thead> <tr> <th>Δραστηριότητα</th> <th>Φόρτος Εξαμήνου</th> <th>Εργασίας</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Διαλέξεις</td> <td>39 ώρες</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας</td> <td>60 ώρες</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Εκπόνηση εργασίας</td> <td>10 ώρες</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Έρευνα Πεδίου</td> <td>21 ώρες</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Γραπτές Εξετάσεις</td> <td>20 ώρες</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Σύνολο Μαθήματος</td> <td>150 ώρες</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εξαμήνου	Εργασίας	Διαλέξεις	39 ώρες		Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	60 ώρες		Εκπόνηση εργασίας	10 ώρες		Έρευνα Πεδίου	21 ώρες		Γραπτές Εξετάσεις	20 ώρες														Σύνολο Μαθήματος	150 ώρες	
Δραστηριότητα	Φόρτος Εξαμήνου	Εργασίας																																
Διαλέξεις	39 ώρες																																	
Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	60 ώρες																																	
Εκπόνηση εργασίας	10 ώρες																																	
Έρευνα Πεδίου	21 ώρες																																	
Γραπτές Εξετάσεις	20 ώρες																																	
Σύνολο Μαθήματος	150 ώρες																																	
<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</p> <p>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</p> <p>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</p>	<p>Ελληνικά, Αγγλικά</p> <p>Η αξιολόγηση και ο τελικός βαθμός θα προκύψει από τη συστηματική και ενεργητική συμμετοχή στις συναντήσεις, από τη μελέτη της σχετικής βιβλιογραφίας και του συνολικότερου υλικού του μαθήματος που μοιράζεται στις διαλέξεις και αναρτάται ηλεκτρονικά και από τη γραπτή εργασία που παραδίδεται στο τέλος του εξαμήνου (Γραπτή Εργασία, Έκθεση/Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση)</p> <p>Για περισσότερες πληροφορίες για τις αρχές και τα κριτήρια, βλ. την επίσημη οικοσελίδα του Τμήματος, στον οδηγό προγράμματος σπουδών</p>																																	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

<p>- Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:</p> <p>α) Εγχειρίδια του μαθήματος: Ζήση Α. & Σαββάκης Μ., (Επιμ.), (2019), <i>Αναπηρία και Κοινωνία: Σύγχρονες Θεωρητικές Προκλήσεις και Ερευνητικές Προοπτικές</i>, Τζιόλας, Αθήνα, 2019,   Σαββάκης Μ., (2008), <i>Οι Λεπτοί της Σπιναλόγκας: Ιατρική, Εγκλεισμός, Βιωμένες Εμπειρίες (1903-1957)</i>, Αθήνα: Πλέθρον.</p> <p>β) Συμπληρωματική βιβλιογραφία:</p>
--

Αλεξιάς Γ., Τζανάκης Μ. & Χατζούλη Α., (Επιμ.), (2014), *Σώμα υπό Επιτήρηση. Ηθικές και Πολιτικές Διαστάσεις της Ιατρικής Τεχνολογίας και της Κοινωνικής Φροντίδας*, Αθήνα: Πεδίο.

Πουρκός Μ., (Επιμ.), (2017), *Το Σώμα ως Τόπος Πληροφορίας, Μάθησης και Γνώσης: Νέες Προοπτικές στην Επιστημολογία και Μεθοδολογία της Ποιοτικής Έρευνας*, Θεσσαλονίκη: Δίσιγμα.

Σαββάκης Μ., Πατελίδα Α., Σταματέλλου Χ., (2019), «Εξουθενωμένοι Ιατρικοί Μικρόκοσμοι: Κοινωνικές Επιπτώσεις και Καλές Πρακτικές Αντιμετώπισης σε ένα Ελληνικό Νοσοκομείο», *Κοινωνιολογική Επιθεώρηση*, 5-6 (1): 107-130.

Σαββάκης Μ., (2018), «Το Νεκρό Σώμα»: Ποιοτικές Προσεγγίσεις των Κοινωνικών Διαδικασιών του Θνήσκειν», *Θεωρία και Έρευνα στις Κοινωνικές και Πολιτικές Επιστήμες*, 6: 25-50, <http://politika.inpatra.gr/issues/issue6/>.

Σαββάκης Μ., Αλεξιάς Γ. Κούτρα Λ., Τόγκας Κ. & Στρατοπούλου Ι., «Σωματικές Εμπειρίες, Εικόνα Σώματος και Κοινωνική Ταυτότητα Ατόμων με Τυφλότητα: Ποιοτική Μελέτη στην Ελλάδα», (2018), *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 150 Α', doi:<http://dx.doi.org/10.12681/grsr.17958>.

Σαββάκης Μ. & Καρατζά Ε., (2012), «Ιατρική, Επιστήμη, Ασθένεια και Θάνατος: Μια Μικροκοινωνιολογική Ποιοτική Προσέγγιση», στο Σπυριδάκης Μ. & Οικονόμου Χ., (Επιμ.), *Ανθρωπολογικές και Κοινωνιολογικές Προσεγγίσεις στην Υγεία*, Αθήνα: Σιδέρης: 285-316.

Σαββάκης Μ., (2008), «Από τον Βιοϊατρικό Αναγωγισμό στην Κοινωνιολογική Ερμηνεία της Υγείας και της Ασθένειας», *Σύναψις*, 10: 120-126.

Σαββάκης Μ., (2007α), «Ασθένεια, Εγκλεισμός, Θρησκευτικότητα και Εγχειρήματα Υπέρβασης του Κοινωνικού Στιγματισμού», στο Παπαϊωάννου Σ., (Επιμ.), *Ζητήματα Θεωρίας και Μεθόδου των Κοινωνικών Επιστημών*, Αθήνα, Κριτική: 544-558.

Σαββάκης Μ., (2007β), «Νόσος του Χάνσεν και Κοινωνικός Μετασχηματισμός», *Σύναψις*, 5: 70-84.

Σαββάκης Μ., & Τζανάκης Μ., (2006), «Βιογραφική Ρήξη και Ιδρυματισμός: Θεσμικές και Αφηγηματικές Διαστάσεις μιας Κοινωνικής Διαδικασίας», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 120 Β': 37- 64.

Σπυριδάκης Μ. & Οικονόμου Χ., (Επιμ.), (2012), *Ανθρωπολογικές και Κοινωνιολογικές Προσεγγίσεις στην Υγεία*, Αθήνα: Σιδέρης.

Τζανάκης Μ., & Σαββάκης Μ., (2007), «Ο Ερευνητικός Εαυτός ως Πηγή Γνώσης στην Ποιοτική Κοινωνιολογική Έρευνα», στο Παπαϊωάννου Σ., (Επιμ.), *Ζητήματα Θεωρίας και Μεθόδου των Κοινωνικών Επιστημών*, Αθήνα, Κριτική: 120-138.

Τζανάκης Μ., (2006), «Τεχνικές του Σώματος, Τεχνικές του Εαυτού. Η Ηθική Διάσταση της Χρόνιας Ασθένειας», *Ουτοπία*, 72: 67-80.

- *Συναφή επιστημονικά περιοδικά:*

Qualitative Health Research
Sociology of Health and Illness
Journal of Health and Social Behavior
Journal of Ethnographic & Qualitative Research
Social Theory & Health
Qualitative Social Work: Research and Practice
Qualitative Sociology Review
Qualitative Studies
Qualitative Research
Qualitative Sociology
Sociological Research Online